

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id eadem probamus libenter (Az általalatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, esütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsékben.

Dr. Vizteleki — veszteget.

Dr. Vizteleki Frigyes meg akarta *vesztegetni* az ellene folyamatba tett vizsgálat vezetőjét.

Igazán gondolkodóba esik az ember ez eset fölött és találgatni kezdi, ha vajjon az egyén büne ez csupán, vagy része van benne a kornak, a környezetnek, az új század lázas, beteges közérzetének?

És úgy találjuk, hogy ha sok nem is, de van része az utóbbinak is benne.

Ebben a lázasan dolgozó, idegesen kapkodó korban van egy bacillus, melynek áldozatai mindig szaporodnak, a *péncz és diagnózis a hirtelen meggazdagodás vágya.*

Ez a bacillus ölte meg dr. Vizteleki Frigyes orvost. És most lelki haldoklásában megvetést és undort érzünk iránta.

Ő eme legutóbbi piszkos ténye után nem az többé, a kit a kor bűnös befolyásával menteni lehetne. A kor nem súlydóda, a hová ő, a kor ismer becsületes lelkiismeret, tisztességes társadalmi felfogást, morált. Ő ültette magát ezeken a fogalmakon.

És ha van fokozat a gazságban, ez az ember az ő menthetetlen, aljas kapzsiságában, mint művelt, tudományosan képzett s e mellett vagyonszerző, a legutolsó fokok egyikén áll.

A mély súlydedtség tehát már — saját tulajdona és nem a koré. Az egyedé és nem az általánosé. Ez az egyetlen, a mi megnyugtató a vonatkozásokban.

Ez az orvos, mint mondtuk, jól nevelt, tudományosan képzett, művelt és gazdag ember. Semmikép sem vagyunk tehát abban a nézetben, hogy ez az eset mindenkép közönséges eset. Ezek a speciális körülmények s az orvos lelkivilága felül emelik a közönségesség nivóján.

Péncz-sóvár és péncz-szomjas! Így ismeri őt mindenki, ezt bizonyítják az orvosi kar által inkriminált konkrét esetek is. A szegény vasúti bakternek hizott sertése, a honvédzenésnek bizonyítvány-kiállítás díja avagy a községi jegyzőnek orvosi vizitdíja elég jellemzők erre a pénczsóvárságra. Csak *szerezni mindenáron*, ez volt, a mi bűnös útra terelte s a mi őt abban megtartotta. S hogy nála a pénczszerzés nem pillanatnyi varázs, hanem jellembeli vonás, ezt eddigi ténykedése s az ellene folytatott vizsgálat folyamán tanusított magatartása minden kétséget kizárólag igazolja.

Megdöbbenve állunk ez esettel szemben. Hetek óta tárgyalják ezeken és ezeken s alig érthetik azt az iszonyu lelket, becsületet lekötő, lelkiismeret nélkül szűkül-

ködő pénczszomját, noha még csak egy-két eset került nyilvánosságra.

Keresi az ember a mentséget s ráfogja az utolsót, hogy talán örült ez az ember, a morál insanity áldozata. De annyi kiszámítottaságot, akkora merészséget, olyan nyugodt, hideg kivittelt mutat tetteiben, hogy nem szabad feltételeznünk az elmezavart, pedig mégis úgy kell lenni, hogy lelkében nagy beteg ez az ember s ez bénítja meg az agyrendszernek helyes, normális működését.

Már említettük egy alkalommal, hogy a hírhedt halottrabló orvos, Korotnai védekezésében ugyanaz a lelkület nyilatkozott meg, mint a jelen esetben. Először méltatlankodva utasította vissza a vádat, sőt fenyegetődzött, hogy majd a vizsgálat befejeztével elbálik a rágalmazókkal. Ugyanígy járt el Vizteleki, midőn a június hó 21-én tett nyilatkozatában odavágta az orvosi karnak: „ezekkel az emberekkel én csak a bíróságnál számolhatok.” Korotnai is azt írta a vizsgálat folyamán egyik hírlapírónak: „... Majd a vizsgálat után elégtételt fogok szerezni.” Mikor aztán az ékszerék előkerültek s látta, hogy hazugságaival mindig szűkebb térre szorul, vagyónának felét ígerte a vizsgálatot vezető rendőrtisztviselőnek bűnpalástolási díjként s aztán, mert ez az eszköz nem vált be, elmezavart szimulált és végre őszinte, heismerő vallomást tett.

És mit tett Vizteleki? Elkövet egy hibát, vétkezik a társadalmi törvények ellen, a spicli szerepére vállalkozik csak azért, hogy egy orvos működésének megbénításával egy-két beteg gyógykezelését magához kaparítsa. Kiderül a titok, hőkottálják a saját kollégái, a mi után könyörgőre fogja a dolgot s mert érzi, hogy vaj van a fején, szeretne a nap elől menekülni, rimánkodni kezd, közbenjárókat keres s mert a békéltetés az általa óhajtott eredményre nem vezet, megtagadja, hogy a béke felé ő közeledett volna; megtagadta, hogy könyörgött, megtagadta, sőt rágalmazónak jelentette ki mindazokat, a kik róla ilyesmit állítani mernek. Hazudott a nyilvánosság előtt, mert így hitte megvédeni jövedelmező állását.

Most pedig, a mihez oly görcsösen ragaszkodott, pénczrel akarta az igazság szemét bekötni. Alapbűne megbocsájtható lett volna, talán az emberi gyengeséggel iparkodunk volna megmagyarázni. A mit most tett, az sőtét lélekre vall. *Beállított néhány százszallal az ellene folytatott vizsgálat vezetőjéhez, Szüts Artur főjegyzőhöz, hogy szándalomra bírja és megvesztegesse.* És a főjegyző hiven teljesítette kötelességét, az

erős férfui jellem nem tántorodott meg, ellökte magától a szennyes jellemet, kiutasította azt az embert, a ki jellemtelenségében mást is ilyenek hitt s pénczen akarta megvásárolni az igazságot.

Szüts főjegyző kitaszította a salakot s azt hisszük, most már nem lehet messze az idő, a midőn a vármegye gavallér tisztikara nyiltan publikálja, hogy kebelében meg nem tűrheti. Ugy tudjuk, a tisztikar, már nem leplezte a megvesztegetés megkísérlése előtt sem ama meggyőződését, hogy dr. Vizteleki Frigyes maguk között meg nem tűrheti. A közelmúltban a tisztikar bankettet rendezett Udvardy, a nyugolomba vonult főszámvevő tiszletére. Az ivet dr. Vizteleki Frigyes járásorvos is aláírta. Ott azonban meg nem jelenhetett, mert tudtára adták kellő formában, hogy minden kellemetlenség elkerülése végett távolmaradását óhajtják. Ha Vizteleki önzertes ember, már ekkor tudta és meglette volna kötelességét s kilép annak a tisztikarnak a kebeléből, a hol vele a köteles hivatali érintkezésen kívül minden magánérintkezést megtagadnak. Vakmerőségében még mindig megnyekedett!

Szüts főjegyző feljelentést tett rögtön Fiáth Pál báró főispánnak, majd Huszár Agost alispánnak s kérte a vizsgálat vezetésére alól való felmentését, mert a vesztegetés kísérlete vizsgálóbírói szerepében esetleg befolyással lenne rá. Huszár alispán vette át a vizsgálat vezetését s reméljük, hogy az ügy nem vár soká a befejezésre.

Vizteleki e tényében is beigazolvva látjuk, hogy bizik a péncz mindenhatóságában. Ezért él, ezért küzd. S a péncz volt az alapja annak, hogy spicli szerepre vállalkozott, pénczen hitte megvehetni a becsületes jellemeket is és ez lett végleges bukásának is az okozója.

Mi sajnáljuk végzetes bukásában a szép képzettségű, jó modoru orvost, menteni azonban most már nem tudjuk.

Mondjon le köztisztviselői állásáról minden további gondolkozás nélkül. Távozzék e város, e megye határain túl, ez az egyetlen tanács, a mit adhatunk. Mert hisz őszintén mondhatjuk, hogy mióta ez az orvos elbukott, mindenki követ dob rá, a ki csak ismerte, mindenki fedez fel valamit, a mit fokozatnak állít oda, lépcsőnek a romlás ama mélységéhez, a hová a *vesztegetés* megkísérlésével slylyedt.

Mi nem bocsájttuk e köveket egyelőre a nagy nyilvánosság kíváncsi szemé elé, mert hisz megtévedt embertársunknak nem halálát kívánjuk, hanem hogy megbánja tettét, okuljon belőle s visszaállít-

van megzavart lelkének egyensúlyát szolgálja a társadalmat lelkismeretes becsületességgel.

Vajha itt maradása által ne kényszerítene többé eme szomorú história ismereteseivel hírlapírói kötelességünk teljesítésére!

—s—g.

Ez ügyben lapunk zártakor vettük a következő nyilatkozatot:

A „Székesfehérvár” 61-ik számában egy közlemény jelent meg oly tartalommal, mintha én Szűts Artur megyei főjegyző urat azért, hogy a magam ellen kért fegyelmi ügyben engem támogasson, megvesztegetni akartam volna.

Annak előre bocsajjtásával, hogy én a székesfehérvári orvosok egy része által ellenem emelt vádpontokra észrevételeimet és védekvétsémet illetékes felsőbb foku hatóságom előtt törvényes formában előterjesztettem és semmiféle elnézésre, semmiféle kegyelmi aktusra nem számított, ilyet nem is kérek, hanem nyugodtan várom ügyemnek a jog, törvény és igazság szerinti elbírálását: kijelentem, hogy az ellenfelem által terjesztett ezen újabb híresztelés a valóságnak meg nem felelő hazug rágalom.

Eme híresztelések forrását arra vezetem vissza, hogy bizonyos sötétben munkálkodó és bizonyos törekvéseket megvalósítani akaró urak látva azt, hogy a jogos és törvényes forma megtartása mellett engem még nem semmisíthetnek, tönkre nem tehetnek, ügyemet minden áron oly irányba szándékoznak terelni, hogy a törvényes forma mellőzésével a tisztviselői karban ellenem mesterségesen ellenszenvet ébresszenek, s eme ott ezen körben lehetetlenné tegyenek.

Székesfehérvár 1902. július hó 15-én.

Dr. Vitzleki Frigyes.

A péthi patika

vagy

a péthi szabad rablás.

A péthi csárda vasárnap délután valóságos rablótanya volt, nem kegyelmeztek senkinek sem; a ktt lehetett, bekeféltek. Mert hát nálunk az is baj, ha vendég nincs, az is ha van. Ha nincs vendég, jajgatnak s az éhhalálról álmodoznak; ha pedig van vendég, azt kiszipolyozzák úgy, hogy elmegy a kedve még egyszer felkeresni azt a vendéglőt.

Beszéljenek a tények.

Vasárnap délután a helybeli „Polgári dalkör” sikerült kirándulást rendezett Péthre. Mintegy 800 ember kereste fel ez alkalommal a kies fekvésű kis fürdőhelyet — legnagyobb boszuságára. A kisegítő pincér-had kapott az alkalmon s hogy mükifejezéssel éljünk, ugyancsak „kivágta a zsákokat.” A fákra ragasztott s a bevonuláskor még asztalokon is található étlapok hihetetlen gyorsasággal eltűntek s aztán szabad lett a rablás. Sajnáljuk, hogy egy jónévű kiránduló helyről kell így nyilatkoznunk, az igazságot azonban meg nem tagadhatjuk.

A borért, a mely a tulajdonos állítása szerint 40 fillér volt félliterenként, 50—60 fillért követeltek. Egy borjú-szelet, melyet a tányéron nagyító üveggel lehetett csak megtalálni, az étlapon jelzett ártól eltérőleg 1 koronáért vesztegettek. Sőt megtörtént, hogy egy adag libaaprólékos rizspép, melyen egy csirke-fej, egy kacsaláb és egy libaszárny volt, 80 azaz nyolcvan kemény fillérért volt megváltható a péthi kirándulók legnagyobb örömeire. S midőn az egyik jelenlevő vendég a konyhában felvilágosítást kért, kislít, hogy a rizs eredeti ára 48 fillér. Török vendéglős azonban ennek dacára sem tartotta magát illetékesnek arra, hogy a fizetett árkülönbözetet a pincérről visszaadassa. Panasz volt minden percben, de azért a gazdát a vendégek között a vi-

lágért sem lehetett látni. Megtörtént, hogy egy helybeli iparos két tojásból rántottát kért. Átad egy forintot, hogy kiüzesse a tojást, 50 fillért, Spitzer pincér koronából ad vissza. Hiába bizonyítják az asztalnál ülők, hogy forintot adott, a pincér a világról sem adja vissza forintból. Így került a két tojás 1 k 50 fillérbe.

Tele irhatók e lap hasábjait ilyen és hasonló esetekkel s a kíváncsiaknak szívesen szolgálunk neveikkel s bővebb felvilágosítással. A pincérek rablási munkájáért nem tehetjük teljesen felelőssé Török vendéglőt, ámde annyit mégis ki kell jelentenünk, hogy ez az ur lehet tetőtől-talpig jellemes, becsületes ember, de nem születt üzemembernek. Berendezése, főleg székei kritikán aluliak. Hogy a személyzete fél pohár sörtét hordott egy pohár helyett, hát ezt csak a vendéglős rovására irhatjuk. Hogy a konyhán ezer vendég mellett egy szakácsnéval dolgoztat, ez se a pincérek hibája. Hogy az asztalokon kétszer-háromszor végigrepesztett kanalak voltak láthatók, hát biz mindez hiányos felszerelésre vall.

De nemcsak az étkezésnél, hanem a kádfürdönél is nem egy visszaélés történt. Egy hölgy fürdőjegyet kér, ez 80 fillér. Beviszi a kis lányát, még 40 fillért fizetettnek vele. A fürdővendég érdeklődik a díjszabás iránt s meggyőződik, hogy a 40 fillér jogtalan követelés volt.

Mindez sehogy sincs rendjén s nagyon üdös volna, hogy, ha vendéget akar látni Török a helyiségében, hát ellenőrizze a személyzetét, mert biz ily körülmények között jőzön észszel senki sem keresi fel még a háza tájékát sem.

A mi a „Polgári Dalkör” szereplését illeti, azzal teljesen meg lehetünk elégedve. Medgyesy József tanító, mint karmester eredményes munkát végez e szép hangyaggal rendelkező daldárdánál, a mit a közönség sem hagyott elismerés nélkül, gyakori tapsviharral jutalmazván a szereplőket. Igen csinos látványosság volt a kerékpárosok lámpiónos felvonulása is, a ki már a délután folyamán Székesfehérvárról Péthig versenyre keltek s elsőnek Kálóczy Gyula, másodiknak Kimmel Jenő s harmadiknak Ruská Imre érkezett be.

A kirándulás technikai része körül Fekete Géza elnök s Ungvári Béla fáradozása valóban elismerést érdemel.

UJDONSÁGOK.

— **Miniszterválság.** Egyelőre fentartással közöljük a következő hírt:

Széchenyi Gyula gróf ő Felsege személye körüli miniszter állásától megválni szándékozik s helyébe Karácsonyi Aladár gróf zichyfalvi képviselő jön. A változásra még egy darabig várni fognak. Karácsonyi gróf megválasztása ellen u. i. kérvényt adtak be, a mely kérvényt a Kuria minden valószínűség szerint el fog utasítani. A mint az elutasítás megtörténik, Széchenyi megy s helyébe jön Karácsonyi.

— **GÓZONY GYULA †** A kath. tanúgy egy lelkes munkást, az egyház egy Krisztus szíve szerinti papot, a társadalom egy tevékeny férfiut veszített el ismét. Munka volt az eleme, ez tette kedvessé, becsültté minden körben. Ez rongálta meg már férfikorának delén azt a szervezetet, mely végre is gyengének bizonyult a nagy munkában s a folyton fokozódó szervi baj tegnap végzetessé vált: Gózony Gyula számbéki apátplebános este 11 órakor visszaadta lelkét Teremtőjének.

Részvétellel állunk a jeles pap, munkás tanfőru ravatalánál s a kihűlt tetem mellett csak az a tudat vigasztalhat, hogy az Úr meghallgatja a hívők könyörgő imáját s pótolni fogja a veszteséget, a mit hívei éreznék leginkább.

Az elhunytat esztőtörtökön d e. 10 órakor temetik el a számbéki temetőben. A temetési szertartást az elhunyt közeli rokona, Károly János c. püspök, nagyprépost végzi.

Életrajzi adatait a következőkben foglaljuk össze:

Gózony Gyula számbéki apát-plebános szül. 1844. január 31-én Ráczevén, Pestmegyében. Tanulmányait Pesten és Székesfehérváron végezte. A székesfehérvári papnevelőbe felvételve 1866. augusztus 10-én pappá szenteltetett. Ez időtől kezdve először Török-Bálinton, majd Adonyban és Budafokon káplánkodott, míg nem 1878-ban székesfehérvári káptalani karkáplán lett, 1879-ben Nagy-Kovácsiba küldetett adminisztrátornak, majd ugyanott 1881-ben plebánossá lett. Nagy-Kovácsiból rövid idő múlva Budafokra került plebánosnak s 1885-ben az érdi esperesi kerület tanfelügyelője lett, mely tisztét egész 1888-ig viselte. Itt érte őt első ízben a király kegye, arany érdemkeresztel tüntette ki a kath. tanügy terén szerzett érdemeiért. 1888-ban a budafoki plebániát a számbéki cserélte fel. 1900-ban a király kegye ismét kitüntette a kiváló férfiut, apáti méltóságot adományozván neki.

— **Szlávik Zsigmond távoztása** Egy puritán jellemű, becsületes keresztény kereskedő hagyta el városunkat, Szatmárra költözött. Szlávik Zsigmond távoztával a belvárosi kath. kör egyik tevékeny tisztviselőjét veszítette el, a ki sokoldalú elfoglaltsága mellett is mindig kivette részét a keresztény mozgalmakból s ha szerényen vissza is vonult a szövívők sorából, a keresztény ügy szolgálatában mindenkor lelkes buzgalommal állott helyt. Szeretettünk és tiszteltünk legyen az elismerés és jutalom, erre új othonában is számíthat, becsületes jellemével ezt mindenhol kivívja magának.

— **Keltős primícia.** Ritka szép ünnep folyt le vasárnap e hó 13-án a kies fekvésű Gánthon. A község érdemekben megőszült róm. kath. tanítójának Braun Ádámnak két fia, Braun Károly a szombathelyi és Braun Gyula a székesfehérvári egyházmegye felszentelt papjai ugyanis e napon mutatták be első szent mise-áldozatukat a Mindenhatóknak. Az ünnepély reggel 8 órakor vette kezdetét, a mikor az újmisések ünnepi körmenetben fehér ruhás koszorús leánykák, édes apjuk, testvéreik, rokonai, a környék szép számban megjelent papsága és intelligenciájától kísérve a szülői háztól a díszesen felékesített templomba vonultak, melyet akkorra már zsufozásig megtöltött a hívők ajátatos serege. Először az idősebb testvér, Braun Károly mutatta be szt. mise-áldozatát keresztapja Góll Ádám bozsoki (Baranya m.) plebános manuduktorsága mellett, fényes papi segédlettel, mi alatt az újmisések édes apja és testvérei megáldoztak. Majd a misét Poós Rezső budafoki káplánnak szép szent-beszéde követte. A szent beszéd után az ifjabb testvér Braun Gyula járult az Úr oltárához s theologus társainak segédlete és Keisler János kerületi esperes helyett Fritzenschaft János vértés-boglári plebános manuduktorsága mellett mutatta be első szent mise áldozatát. A mise alatt a hívők áhitatát a szebbnél szebb egyházi énekek, valamint a csákvári r. kath. kántortanító gyönyörű berton hangú solo énekei fokozták. Mise után a két testvér áldást osztott. A szép ünnepet az örömapa házában nagy lakoma zárta be, a melynek folyamán felköszöntöket mondottak: Fritzenschaft János a kerületi esperes Keisler János nevében

az új misésekre, Braun Gyula új misés szentséges atyánk XIII. Leo pápára s a püspökre, Braun Károly az apostoli királyra, Gött Adám pedig keresztfiaira és az ünnepelt családra. A papság köréből ott voltak még: *Rácz* Endre csákvári, *Krisztianics* István k. faludi (Baranya m.) *Kóroda* Ferenc kozmai, *Kovács* Alajos csákbérenyi, *Szabó* Gyula zámolyi h. plebános, *Szabó* Jenő csákvári káplán és városunkból is számosan.

— **Kitüntetett óvónő** A vasvármegyei magyarnyelvi bizottság Bezeredy alispán elnöke mellett tartott legutóbbi ülésén *Schaumann* Vilma incidé óvónőnek a magyarosítás terén szerzett érdemeiért köszönetét és elismerését nyilvánította s egyúttal 20 koronás arannyal tüntette ki. Örülünk, hogy földünk az idegen vármegyében mint a magyarosodás apostola működik s ezért ez alkalomból mi is őszintén gratulálunk.

— **A „Dunántúli daloszevetség”** ünnepélye f. hó 13-án fényes erkölcsei eredményteljesen tartott meg. A délelőtti diszközgyűlésből kifolyólag megválasztották a versenybírák; továbbá egy állandó bíráló bizottságot is választottak, a melynek feladatát tüzetten ki, hogy a legközelebbi daloszevetség ünnepélyhez megjelöljék ama férfi-karokat, melyek mint közöskarok előadandók lesznek. — A diszközgyűlés örömmel fogadta a „Pécsi polgári dalkör” által benyújtott meghívót, mely szerint a „Dunántúli daloszevetség” ünnepélyét 1906-ben Pécsen tartsa meg. A folyó ügyek elintézése után az összes dalosok előadtak egy közös kart és a dalverseny végén megint mindannyian közösen énekeltek, a mi nagy hatással volt a nagyszámú közönségre. A versenybírák most visszavonultak és egy jó órai tanácskozás után hirdették ki az eredményt, mely a *szekesfejevári déli vasúti műhely dalgyűlésének* dícséretét és elismerését hozta. A jury ítéletét éljenzéssel fogadták a dalosok, a miből látható volt, hogy az igazságos díjosztással teljesen meg voltak elégedve.

— **Sok a korcama** Országszerte fölhangzott a panasz, hogy a pénzügyigazgatóságok mítssem törődve a közlakosság erkölcsi életével és annak súlyedésével, nyakra-főre engedélyezik az újabb és újabb italmérési engedélyeket. Ez általános panaszra azután a pénzügyminiszter vizsgálatot, illetve összeírást rendelt el s miután meggyőződött, hogy igaz a panasz, most országszerte leszállította a korcsmák létszámát. Mindenesetre a polgárság erkölcsi élete és egészsége megkivánja, hogy a gyanús és egészségtelen lebutók, mérges és élő italt szolgáltató pálinkamérők fogyjanak, de a helyes intézkedés akkor lenne megszerezhető, ha a bor és sör italok leszállításával és a pálinkaadó emelésével lehetővé tétetnék, hogy a szegény ember is hozzá jusson eme egészségesebb italokhoz.

— **Az új igazságügyi palota** már nem egy esetben volt pofoszkodásnak színhelye. E hó 7-én Pehakker András főpallért képellék fel s azóta újabb támadás készült, sőt még Fűrész rendőrbiztost is téglával fenyegették. A főcinkosok Takács József napzsámos, a kit le is tartóztattak, Fiser János, Rózsa Lajos, Takács András, Szép Ferenc és Simon József. Az ügy a bíróság előtt folytatódik.

— **A köpködő napkeleti.** Ha *Auerbach* Ignác, a híres Simor-téri tollbuzogányból kifejlődött bütorraktáros cégtag meg akarná tagadni, hogy napkelet gyöngyeinek egyike, nevét, fejét s őszes fajszozásait meg kellene változtatnia. Mindenekelőtt le kellene mondania egyik főismertető jeléről, a köpködésről, a mi pedig nehezen menne, mert annyira természeti sajátsága, mint a görénynek a bűz. Ez is, az is undorító s így nem is csodálkozunk, hogy Fister Ferencné csutora utca 4. sz. alatti lakos megundorodott tőle annyira, hogy elajult. Történt pedig a dolog akként, hogy az ifju leveinte két fej salátát vett s mivel Fisterné az árát kérni merete, vállon ragadta s mint a féle zsidó használati fegyverét s néhányszor szemközt köpte. Fisterné természetesen megundorodott ettől a disznóságtól s elajult. Nem a szemlélő közönségen mult, hogy a köpködő fickó ki nem húzta hamarosan a lutrit; csak a véletlennek köszönhető, a mennyiben az épen ott időző rendőrszeme kiszabadította a rögtön itélő

bíróság körmei közül. Az ügy a járásbíró előtt nyer elintézt, ha ugyan addig el nem veszi ez a köpködő őszeres összes büntetését néhány vadonatúj nyaklevesben. Azon aztán nem csodálkozhatik senki sem.

— **Kibékülés** — **pofofnal.** Wager Károly Felsőkirálysor 46. sz. alatti kőműves és Langhmar András Olaj-utcai lakos, vasúti munkás folytonosan hadi lábon állanak s a hol csak alkalom kínálkozik, hajba kapnak egymással. Tegnapi már Kuti alkaptányi elé kerültek s a jóindulatu atyai oktatásnak látszólag megvolt az eredménye, mert békecsókkal távoztak a hivatalos helyiségből. A béke azonban nem tartott sokáig. Már a folyosón kezdetét vette a vita s alig kerültek a kapu alá, Langhmar támadó állást foglalt el, torkon ragadta ellenfelét s néhány ökölcsapással sietett jelét adni annak, hogy haragvó lelkének nem adott megnyugvást a kapitányi békehalzalm. És ki tudja, hogy végződött volna a városi csata, ha egy rendőr vasmarka szét nem választja a viaskodókat? Most már az ügy a járásbíró elé kerül, a hol majd néhány napi elzárás módot és időt nyújt a bűnbánatra.

— **A csendőrség köréből.** *Haidó* Márton a zalaegerszegi csendőrszárny állományába tartozó hadapród-tiszthelyettes a sárbogárdi csendőrszaksz parancsnokává nevezetett ki.

— **A vizsgínház vendégzereplése.** A budapesti „Vizsgínház” személyzete — mint halljuk — Székesfejervárra jön vendégzereplésre két szezondarabban, melyek frivolságukkal és léha erkölcsükkel (inkább erkölstelenség) hatnak az erkölcséből teljesen kivetkőzött publikumra. A két darab jellemzésére csak annyit jegyzünk meg, hogy az afféle szemérmelen jelenetekben, mint a minőket a rendőrség jónak látott a „Tarka szinpad”-nál betiltani, e darabok bővelkednek. Midőn tehát a rendőrség szíves figyelmébe ajánljuk a város józisége s erkölcs ellen hatóságai engedély mellett intézendő vakmerő támadást, egyidejűleg a közönséget e körülményekre kötelességszerűleg figyelmeztetjük.

— **Tízlejtjed alyadát!** Nagy Pál maroshegyi lakos mostoha gyermekét, Roth Mihályt megintette, mert mint lump, dologkerülő már nagyon rászolgált a szidásra. A hu erre méregbe jött s ügy elverte az apját, hogy véresen vitték be a Szent György kórházba.

— **Duhaj legények.** *Goldschmid* Adolf felsőkirályi korcsmájában vasárnap este néhány részeg földmivés legény kért bebocsátást. A vendéglős ezt megtagadta s ezért behatoltak a korcsmahelyiségbe s a felszerelés egy részét összetörték. Ugyanezen legények innen távozva megtámadták Ladás Istvánt és nejét, továbbá Nyikos Józsefet s elverték ügy, hogy 20 napon belül gyógyuló testi sértést idéztek elő. A bírósághoz kerülnek.

— **Gyújtó villám.** A f. hó 10-én országszerte dühöngő vihar Kajászó-Szent-Péteren majdnem a község leégését okozta. A villám ugyanis beütött egy házba s meggyújtotta. A tüzoltóságnak, de egyébként is a község lakóinak csak óriási erőfeszítéssel sikerült a tüzet lokalizálni, mely végpusztulással fenyegette a községi házat is. *Fried* Dávid szervenverte a legérzékenyebb kárt, mintegy 2000 koronát érő ingósága lett e tűz martaléka.

— **Névváltoztatás.** Steiner Dávid bicskei illetőségű, budapesti lakos, valamint kiskoru gyermekei vezetéknevüket belügyminiszteri engedéllyel Szilágyi-ra változtatták.

— **Pályázat gyakoronok-jelölt állásra.** A m. kir. posta-távirda távbeszélőnél betöltendő 108 gyakoronok-jelölti állásra a postagazgatóság pályázatot hirdet. Ezen állásokra az 1883 évi I. törvények 14 §-a értelmében pályázhatnak, a kik középiskolát vagy ezzel egyenrangú más tanintézetet érettségi vizsgával sikeresen elvégezték, 18-ik életévüket betöltötték és magyar állampolgárok. Ezen feltételeken kívül a pályázók közéleti erkölcsi bizonyítvánnyal feddhetlen előéletüket, közhatalosi orvosi bizonyítvánnyal pedig ép és egészséges, a posta és távirdaszolgáltatásra alkalmas voltak igazolni tartoznak. Továbbá azok a középiskolát az 1901/902 tanévet megelőzőleg végezték, kötelesek hiteles módon azt is kimutatni, hogy azóta hol voltak alkalmazva, illetve mivel foglalatostkodtak. A pályázat alá be-

csátott állásokat a kerületi posta- és távirdaigazgatóságok fogják betölteni számszerint minden igazgatóság tizenkettőt

— **Szerelemből** — a halálba Eresből írják lapunknak, hogy ott vasárnap délelőtt a dunai halászköz egy fiatal pár összekötözött holtestét fogták ki a Dunából. A nő 20—22 évesnek látszik, uriasan öltözött; a férfi mintegy 25 éves szintén urias kinézésű. A fiatalember fehérműjében G. A. monogramm van. Arccal egymásfelé összekötözve ringatta a Duna hulláma a két tetemet, a kiker valószínűleg egy, eddig ismeretlen szerelmi história kergette a hullámsírbá. Az előjáróság táviratilag értesítette a budapesti rendőrséget, eddig azonban a személyazonosságát nem sikerült megállapítani.

Pete Gyula fényképészeti műtermébe egy tanuló felvételik.

Egy-két középiskolai tanuló a jövő iskolai évre egy róm. kath. hivatalnok családnál teljes ellátásra elfogadtatja.

Előrangú, régi jó hírnevű tűz- és életbiztosító intézetnél azonnal alkalmazást nyerhetnek ügyes üzletszerző és szervező tisztviselők. — Jelentkezni lehet személyesen és levélileg Egedy Sándornál Szekesfejervárott, Sas-utca II. szám alatt.

IRODALOM.

Az örökimádás III. évfolyamának június havi füzeté megjelent. A jelen füzet a következő jeles dolgokat tartalmazza: — Az első szentáldozat. — Jézus Szíve. — Az áldozat. — Az Oltárszentség a hitélet központja. — Falconieri szent Julia. — Jézus szíve és a legméltóságosabb Oltárszentség. — A Mária-Reparatrix örökimádási apácarend. — Ünnepi vers. — Oltár-egyesületi ügyek. — Hirdetések.

Új élelap Augustus h. hó elsejével „*Hany Istók*” cím alatt Gelsei Biró Zoltán győri lapszerkesztő szerkesztésében Győrött új képes élelap indul meg. Az új élelap csupán a dunántúli megyék eseményeit öleli föl. — A „*Hany Istók*” minden vasárnap 8 oldal terjedelemben, Urfy Sándor rajzoló-művész humoros illusztrációival fog megjelenni. Kiadja a Győregyházmegyei könyvsajtó; előfizetési ára egész évre 8 korona.

Iskolai Értesítők.

Folytatás)

4. Ferenc-József nőnevelő-intézet.

A Paulai Szent Vincéről nevezett szatmári irgalmas nővérek vezetése alatt álló és nyilvánossági joggal felruházott Ferenc-József nőnevelő-intézet öt tanfolyamra oszlik: 1) négyosztályú polgári iskolára, 2) négyosztályú elemi iskolára, (externatus), 3) négyosztályú elemi népiskolára, 4) kisdudóvára és 5) internatusra.

Ez városunkban a legtekintetesebb és legkatholikusabb nevelőintézet. Külön dicsőre nem szorul. Elégé dicsőrik azok a valóban szép eredmények, a melyeket hosszú évtizedek óta évről-évre felmutat s az a bizalmas szeretet, a melylyel a város s a messze vidék keresztény családjai leányait a jó nővérek gondjaira bízzák. Különösen sokat haladt az intézet az utolsó tíz esztendőben s népessége még továbbra is, sőt rohamosan fokozódni, ha egyébként tágas s a paedagogia követelményeinek minden tekintetben megfelelő helyiségei a tanulók nagyobb számát befogadhatnák. Szívvel örülünk, hogy ez az intézet, a melyből már annyi derék keresztény katolikus nő került ki az életbe, áll és virágzik s hogy tanári karának tudományos képzettsége s önfeláldozó, igazán példaadó vallásossága révén a leányoktatás és nevelés terén iskolánk között a legelső helyet magának mindenkor biztosította.

Annál inkább sajnáljuk, hogy Értesítője alig 32 oldalon, nagy vonásokban, szinte csak a

legsükségesebbekre szorítkozva adja az év történetét. Mert lett volna még néhány olyan fontos és érdekes dolog (ismertetésünkben majd egy-kettőre rátérünk), a miről az Értesítő beszámolhatott volna.

Az Értesítő bevezető része programértékezés helyett mindjárt az év történetéről számol be. Megtudjuk belőle, hogy a tanári kar az év folyamán különös gondot fordított az értelmi képzés, kívül a vallásosság, a hazafiasság érzelmeinek fejlesztésére is. Így a téli hónapok kivételével a növendékek naponként szentmisét hallgattak; a hitoktató vasárnapokon és ünnepeken szent beszédet tartott, melyekben Isten szeretetére, a bűn gyűlöletére s a kath. egyház iránti benső ragaszkodásra buzdította a tanulókat. Az intézet egyik legszebb ünnepe áldozócsütörtök volt, melyen a növendékek nagy része először járult a szt. áldozáshoz. A nap jelentőségét nagyban emelte dr. Városcopy Gyula megyés püspök, ki megható beszéd után önmaga nyújtotta az ártatlan gyermekesregnek az élet kenyerét. A növendékek többször járultak a szent gyónáshoz és áldozáshoz s résztvettek az egyház nyilvános körmenetein. Szuborics Jenő apátkanonok és intézeti igazgató névünnepe intézeti ünnep volt ez évben is. A felköszöntő ünnepet az előestén tartották meg, a névünneppel pedig az intézet összes növendékei jelen voltak a szent misén, hogy hosszú életért és boldogsággal eszedezzenek a intézet jószágos atyja részére, ki mint a kath. nevelés lankadatlan buzgalma apostola, már oly sok éven át teljes odaadással és bölcs tapintattal vezeti az intézetet. Fényes ünnepélyvel vett részt az intézet a megyés püspök úr székfoglalásánál is, a mikor a főpásztor személyesen is megjelent. Ünnepet ült még az intézet ápr. 11-én s június 26-án, mikor a rendes záróünnep helyett a pápa ő szentsége jubiláris ünnepélye tartott meg. Nem tudjuk azonban, hogy az ilyen ünnepélyek tárgysorozatában szerepelt-e a tanítói kar valamely tagjának alkalmi beszéde vagy felolvasása? Mert az kétséget nem szenved, hogy az ünnepélyeknek a paedagogiai értékét éppen az ilyen beszédek vagy felolvasások adják meg. Városcopy Gyula megyés püspök úr Szt. József napján másodszer látogatta meg az intézetet, hogy azt teljes egészében megtekintse és megismerje. Az intézet fáradhatatlan igazgatója havonként az összes osztályokat meglátogatta. Rutsek Imre segédtanfelügyelő pedig 3 napon át látogatta az intézet minden osztályát.

Az intézet könyv- és szertáráról csak annyit mond az Értesítő, hogy azok jelentékenyen szaporodtak, de a gyarapodásról névleges kimutatás nem ad. A jötevők közt névleg is megemlíti Szuborics Jenő apátkanonok intézeti igazgatót, ki 200 koronát és 4 aranyat, Krensz Ignác kanonokot, ki 200 koronát és 6 aranyat és Lauschmann Gyula tb. főorvost, ki 2 aranyat adományozott az intézetnek. Az intézet főnöknője pedig a róla nevezett alapítvány jelen évi kamatait osztotta ki a szegénysorsu, szorgalmas tanulók között. Hogy az alapítvány mekkora, hogy a kamatokat kik kapták s kik részesültek és milyen jutalomban: azt nem mondja meg az Értesítő.

A jötevőkre nézve legyen szabad annak a szívből jövő óhajunknak kifejezést adni: bár növekednek a számuk a szegény és szorgalmas kath. növendékek javára évről-évre minél nagyobbra.

Megemlítendő még, hogy az intézet vezetősége nagy gondot fordított a növendékek acstetikai képzésére s ezért a rajzon kívül tanították a zongorát, cimbalmot, továbbá műrajzot, víz- és olajfestést. A tanítás eredményének bemutatására tartottak a zenevizsgálat; a rajzok és festmények a vizsgálatok ideje alatt a polg. iskola termeiben a többi kézimunkával együtt ki voltak állítva.

A polgári iskola tanítói testülete 13, az elemi iskolái és óvodái 9 tagból állott. Az egyes tagok szolgálati éveinek érdekes statisztikája hiányzik. A polgári iskolába 164 tanuló járt. Róm. kath. volt 158, ev. ref. és gör. kel. 3-3. Az elemi iskolában volt 294 tanuló. Róm. kath. volt 284, ev. ref. 6, ág. ev. 3, gör. kel. 1. Az óvodába járt 72 növendék, köztük 70 róm. kath. és 2 ev. ref. vallású. Járt tehát az intézetbe összesen 530 növendék, a kik közül 512 volt a róm. kath. s csak 18 a más vallású. Zsidó nem járt az intézetbe. A tanulmányi eredményről összegező statisztikát nem találunk az Értesítőben.

Az internatusban egy évi teljes ellátásért s tanításért 400 koronát fizet egy növendék. Az iskolákba való beiratás díja s a tandíj együtt 22 korona.

5. Városi polgári leányiskola.

Az iskola teljes címe: „Székesfejérvár szab. kir. városi államilag segélyezett polgári leányiskola.” Hogy azonban az iskola mennyiben városi s mily arányban állami, azt az Értesítő nem mondja meg. Az Értesítő Mácskássy Róza helyettes igazgató szerkesztette. Programértékezés helyett az ő, ápr. 11-én tartott lelkes beszéde áll az Értesítő élén.

Az a benyomásunk, hogy az iskolai év történetéről szóló jelentés némely, különben igen fontos és érdekes részletre vonatkozólag alig ad felvilágosítást. Míg például az intézeti táncfolyamról elég részletesen beszámol, a vallásos nevelésről a legnagyobb általánosságban csak ennyit mond: „Elsődrendű gondunk közé számítjuk a ránk bízott leányok vallásos nevelését. A vallásosan kiváló hitoktatókra van bízva s éppen olyan gondban részesítve, mint bármely más tantárgy.” Hogy a kath. leányok mentek-e templomba, mikor és kikkel mentek, résztvettek-e az Egyház körmeneteiben, járultak-e és hányszor a szentségekhez; szóval, hogy valóban gyakorolták-e a kath. életet; vagy hogy a másvallásúakkal e tekintetben mi történt; minderről nem szól az értesítő. Ez pedig — egész tisztelettel jegyezzük meg — Fehérvártól talán még bír akkora fontossággal, mint a tanterv. És ha az intézet valamit cselekedett a vallásiskolai nevelés terén, ne rejtsd azt véka alá, de örökítsd meg országvilág épülésére lehető bőven és hiven az Értesítőben, a mint megörökítette például — noha csak a programnak egyszerű leközlésével — azt a valóban szép ünnepélyt, a melyet az intézet mindnyájunk lelkes örömeire és más katolikusok okulására a pápa ő szentsége jubileuma alkalmából márc. 3-án rendezett. Ünnepegyet tartott ezenkívül az intézet nov. 19-én Erzsébet ki-

rállyé emlékére, ápr. 11-én, a koronázás évfordulati napján és az iskolai év bezárásakor.

A látogatók során hálásan emlékeznek meg az Értesítő első sorban dr. Városcopy Gyula megyés püspök úr kegyességéről, ki atyai szeretettel, a róm. kath. vallású növendékek hittani vizsgálatát magas látogatásával megtisztelte. A város és iskola hatósága mindent elkövetett a szeretett főpásztor méltó fogadására, ki csaknem két órát töltött az intézet falai között. Többször látogatót még gróf Festetics Bennő kir. tanfelügyelő és Alaghy Dezső iskolaszéki elnök s az iskolaszéki tagjai közül Tóth István polg. isk. gondnok és Diebala György városi tanácsos.

A női kézimunkára kiváló gondot fordított az intézet. A négy osztály növendékei az egész évben összesen 493 darab munkát készítettek el 1623 kor. 62 fillér értékben. — A segélyező-egyesület tőkéje az ideai adományokkal 9865 kor. 47 fillérre növekedett. — Az iskolai takarékpénztárra 52 tanuló betett 927 kor. 40 fillért, kivett 683 kor. 14 fillért; a jövő évre maradt 244 kor. 26 fillér. — Alapítványok után 3 tanulóknak 64 kor. 60 fillért osztott ki az intézet.

Jóleső érzéssel emlékezik meg az Értesítő egyik derék IV. osztályú kis növendékről, Takács Erzsikéről, ki négy évi takarékoságának eredményét, 50 kor. 10 fillért az intézet jutalmazási alapjának növelésére felajánlotta. Ugyanazon célra mint közös gyűjtést 3 kor. 40 fillért adományozott a IV. osztály.

A tantestület 11 tagból áll. Ezek között legidősebb a nyugdalomba vonult érdemes igazgató Göböl János György, ki 48 és Alföldi Lipót, ki 38 éve tanít.

Járt az iskolába összesen 142 tanuló. Legtöbb volt köztük a zsidó vallású 71. Róm. kath. volt 58, ev. ref. 10, ágostai 3. Tanulmányi eredményről nem találunk összegező statisztikát. — A beszerzéseknél a tanítói könyvtárra 127 koronát, az ifjuságra 70 kor. 40 fillért fordítottak. A szegény tanulók részére beszerzett új könyvek értéke 66 kor. 80 fillér.

SZALAY GYULA

*** műorgona építő intézete ***

ALAPITTATOTT 1879. SZÉKESFEHÉRVÁROTT, ALAPITTATOTT 1879. *** LÖVÖLDE-UTCA. ***

Elfogad megrendelést a legújabb rendszerű templom- és hangversenyorgonák elkészítésére hat évi jótállás mellett. Raktáron tart kisebb és közép nagyságú új és átalakított templomorgonákat. Zongorák, pianinók és harmonikumokat. Orgonák évi kezelését és gondozását méréskelt áron eszközli az ország bármely részében. Költségvetést ingyen és bérmentve küld.

Másolat.

A sárbogárdi róm. kath. plebánia-hivataltól.

BIZONYÍTVÁNY.

Alulírott ezennel bizonyítom, hogy Szalay Gyula székesfehérvári műorgona-építő úr a sárbogárdi róm. kath. plebánia-templom számára 1902. április 27-én egy góth-stylbe épült 10 szoló és 5 mellékváltozattal bíró orgonát épített.

Az orgona kúp-rendszerre épült, külső alakja a góth-stylnek megfelel, hangja hatalmas, mert a 10 változatban 7 változat 8 és 16 lábás, a változatok szólama karakterisztikus, a legfinomabb pianissimótól a legegyszerűbb ujj nyomással játék közben a menydörgésszerű crescendoig fokozható és viszont a legcsendesebb pianissimóig méréselkelhető. A munka kiállítása szolid, szakértők véleménye szerint túlságosan munkás és tartósságra van számítva; hírneves külföldi cégek ezer forinttal többet kének egy ilyen kivitelű és ennyi változattal bíró Orgonáért; miért is a fentnevezett orgonaépítő úrnak megelégedésemet egy részt a magam, mint hitközségem részéről nyilvánítani, másrészt pedig őt, mint már szakmájában teljesen otthonos magyar műiparost mindenkinek teljes lelkiismerettel ajánlom.

Kelt Sárbogárdon, 1902. Junius 19-én.

Fodor Ferenc, plebános.